

Sé que no us ve de nou aquesta proposta, perquè molts dels "Amics" ho feu habitualment. Encara deixeu-me posar com un exemple la col·laboració que els amics Altisent, Cabestany i Pladevall van aportar per a fer possible "El món del Cister" a Santes Creus.

La divulgació ben feta ajuda a compartir socialment els coneixements i els béns culturals, educa la sensibilitat col·lectiva i garanteix – amb aquesta participació – la conservació dels propis béns estudiats.

Certament que la divulgació ha de superar el perill de banalitzar-se. Però la investigació ha de vèncer la temptació de romandre en una torre d'ivori i també la de caure en una especialització radical que l'allunyaria del plantejament holístic que es demana amb bon rigor científic.

Anàlisi i síntesi, el teleobjectiu i el gran angular, formen part de la mateixa realitat.

Qualsevol investigació especialitzada és real, però no pas la realitat, que té moltes i moltes facetes.

Una fotografia d'un monument feta per un escolar és tan real com un estudi bibliogràfic. Aporta altra informació diferent.

Amb motiu del lliurament de premis de l'Experiència fotogràfica Internacional dels Monuments a Estrasburg, feta per escolars europeus, un ambaixador va comentar, en el seu torn de paraula: "Naturalment, jo coneixia tots aquests monuments del meu país..., però mai no els havia vist d'aquesta manera!"

No és, per ventura, el descobriment, la base i l'objectiu de tota investigació?

Esteve Mach i Bosch

BIBLIOGRAFIA

RIPOLL LÓPEZ, Gisela. *Torèutica de la Bètica (siglos VI i VII d. C.)*. Barcelona: Reial Acadèmia de Bones Lletres, 1998. 397 pàg. Amb dibuixos i 43 làmines en blanc i negre.

Gisela Ripoll i López ha publicat recentment un interessant estudi sobre la torèutica de la Bètica (segles VI i VII dC). La vàlua de l'autora ve avalada per la brillant trajectòria intel·lectual que, des del moment de la seva llicenciatura, ha seguit per diverses institucions nacionals i internacionals fins a aconseguir el grau de doctor, per la Universitat de Barcelona, sota la direcció del professor Dr. Pere de Palol i un segon doctorat a la Universitat de la Sorbonne París IV, dirigit pel reconegut professor Noël Duval. La seva estada a Madrid li permeté, també, treballar el fons del Museo Arqueológico Nacional de la capital de l'Estat, tot gaudint de l'experiència del seu pare, el nostre consoci Dr. Eduard Ripoll i Perelló, la vàlua del qual és reconeguda arreu.

L'estudi de Gisela Ripoll consta de 397 pàgines, il·lustrades amb dibuixos, i quaranta-tres làmines. Enceta l'obra un prefaci del seu professor Noël Duval. A continuació l'autora fa la presentació, amb una exposició dels objectius que la impulsaren a dur a terme aquesta important recerca. Segueix una introducció general on presenta el material procedent de la *Baetica* (antiga província romana), regió especialment rica en restes arqueològiques i poc coneguda pel que fa a l'arqueologia funerària des de la fi del segle V fins a l'inici del segle VIII dC.

El capítol "La torèutica de finales del siglo V a principios del siglo VIII d.C." s'introdueix amb una presentació de la problemàtica, per passar tot seguit a l'anàlisi dels materials dels nivells II i III; els nivells II i III a la Bètica i els materials dels nivells IV i V. A continuació "Las artes menores del metal de finales del siglo VI d.C.", on analitza els *fermall de cinturó de placa rígida*, diferenciant els que es disposen en espina dorsal d'aquells que tenen decoració figurada. Dins el grup de *fermall de cinturó amb placa rígida calada* examina aquells en què aquesta característica mostra una ornamentació geomètrica juntament amb altres que presenten un calat epigràfic o una decoració zoomòrfica i aquells que disposen d'un perfil liriforme, dits de transició. En aquest mateix apartat observa el tipus d'objecte, així com la decoració, i presenta els problemes cronològics.

A la pàgina 113 inclou unes conclusions provisionals que recullen el pas arqueològic del segle VI al segle VII d.C. Dins aquest punt fa una associació dels diferents objectes en les sepultures de les grans necròpolis, introduint un apartat que titula "Dispersión geográfica, ¿evidencia cronológica?".

En un altre capítol enceta l'estudi dels objectes mediterranis i bizantins dels segles VII i VIII d.C, presenta la problemàtica, estudia els fermall de cinturó liriformes, les tipologies, l'ornamentació, la possible identificació de tallers, la cronologia, els fermall amb aplicació de niellars, per acabar amb unes conclusions provisionals. En aquest apartat diferencia l'estudi dels fermall de tipus bizantí (tipologies i problemàtiques de fabricació) i dels fermall de cinturó cruciformes (fabricació i decoració) i analitza la seva cronologia.

Més endavant centra l'interès en la torèutica i l'arqueologia funerària de la Bètica. Tracta, en primer lloc, sobre l'escenari històric, dóna dades de tipus urbà, exposa la problemàtica funerària dels *suburbia*, segueix amb l'explotació de les mines, la producció artesanal i els artesans, la comercialització dels productes, la ciutat i la seva relació amb el poblament territorial, el paisatge rural, els diferents tipus d'hàbitat, els accessoris de la indumentària i la seva posició cronològica.

En acabar la presentació dels materials i l'ampli estat de la qüestió, Gisela Ripoll ens ofereix un acurat catàleg dels materials on figura una descripció breu i concisa, acompanyada de les dimensions, gruix i pes de cadascuna d'elles.

Per tal de facilitar el maneig d'aquesta important obra, l'autora dedica unes pàgines a les abreviatures bibliogràfiques emprades, juntament amb altres consideracions d'utilitat.

L'obra es completa amb una escollida bibliografia que reuneix prop de cinc-cents títols i conclou amb un catàleg de quaranta-tres làmines en blanc i negre on es pot observar la bellesa de les peces que conformen aquest estudi.

No podem acabar la present ressenya bibliogràfica sense transmetre la nostra sincera felicitació a l'autora per la seva magnífica i acurada aportació en el camp de la història i de l'arqueologia del món tardoromà, alhora que l'encoratgem a prosseguir una tasca que és i serà, sens dubte, a partir de la publicació d'aquesta obra, un punt de referència imprescindible per a tot professional i amant de la Història i de l'Arqueologia.

M. Teresa Matas i Blanxart